

הקדמת המחבר

"ואתחנן אל ה'" (דברים ג, כג). אמרו רבותינו זכרונם לברכה (דברים רבה יא, י), שמושה רבנו עליו השלום התפלל חמש מאות וחמש עשרה תפלות - כמנין "ואתחנן" - על שבקש לכנוס לארץ.

גם אני מזקנים אתבונן, ואשפך שיחי לפני האל העונה אותי ביום צרתי, בחמש מאות וחמש עשרה תפלות כמנין שמי החול הירש שהוא גמטריא חמש מאות וחמש עשרה: ה', נחני בדרך ישרה - כמנין "ואתחנן". בתחנונים ידבר רש לפני כל יודעי דת ודין, היושבים על מדין, שיהיו לרצון אמרי פי, בחבור קדש זה שאין בו דבור דופי.

וקראתי שם הספר "קב הישר" על שם שני טעמים נכונים והגונים:

טעם הראשון, שכתבתי והצגתי לפניך ק"ב פרקים, כמנין שמי הקדש, שהוא צבי, גימטריא כמנין "קב הישר" - הוא בהיפוך אתון כשמי החול הירש - אותיות דדין כאותיות דדין.

וטעם השני הוא שקראתי "קב הישר" זה הספר, שהוא קב ונקי בסלת המנפה בשלשה עשר מיני נפה, ומיישר לב האדם ולב העקם לילך בתמימות בדרכי ה', אשר צדיקים ילכו בה. ויראו צדיקים וישמחו בראותם אור ותועלת גדול, שהוא תוכחת מגולה ואהבה נסתרת, הן על דרך פשט ודרך משל ומליצה, דברים המתישבים על הלב ומושיכין לבו של אדם בראיות ברורות מספר הזוהר ומשאר מאמרי רבותינו זכרונם לברכה.

וחברתי זה הספר לא להתפאר בו ולטול עטרה לעצמי, רק כיונתי בימי עניי ומרודי ליתן מרגוע לנפשי לזכות בו

את הרבים, וזכות הרבים יהיו תלויין בי. ובודאי יפקחו עיני העבריים, אשר ישקיפו בהשקפת העין - עינא פקחא - בודאי יעלו ויגילו, ולא ימוש ספר הזה מפיהם ומפי זרעיהם.

ובהיום זכני ה' שתפלתי עושה מחצה, שהבאתי מחצית הספר, שהוא חלק ראשון לבית הדפוס, כאשר עיניכם רואות. על כן אמרתי במה אכף לאלוקי מרום ובמה ארצה אותו ברבבות אלפי נחלי שמן על כל הטובות אשר גמלני?! מאפלה לאורה הוציאני, ממות לחיים ומכור הברזל הצילני, באשר שרבים קמו עלי לבלעני, חנם אין כסף בלא כסופא יצאוני, והמחבלים חובלין וככסלא לעוגיא עטרוני, ומאה גלבין הכוני פצעוני. אתה ה' דון משפטי ודיני, כי נשאי רדידי מעלי ומחמד עיני, וכספי וזהבי ומטמוני, וכבעל השור נקי מנכסי יצאוני, ונשכוני כנחש וצפעוני. שלו הייתי יושב בביתי ובעלי קרנים דחפוני, המה בעלי זרוע אשר אין להם שר ומושל סבכוני, אמרתי ששחה לעפר נפשי אך חסד אל עזרני.

אז נדור נדרתי ביום צרתי בשברון מתנים בדמעות עיני, לקיים בעצמי מאן דביש ליה במאי מתא ליזיל למתא אחריתי (כבא מציעא עה, ב), כך סליקו לי על רעיוני, לעזוב ארץ מולדתי ונחלת אבותי לתקוע אהלי אפדני בית חמוהי היא קרתא קדישא פרנקפורט דמיין, ומלכו של עולם חדריו הביאני, בעירום ובחסר כל, ולא נשאר בידי כי אם חבורי, שחברתי זה הספר לזכות בו את הרבים, ובודאי יהיה לרצון לפני כל כטל וכרביבים.

לא נחתי ולא שקטתי, עד שהבאתיו לבית הדפוס להורות הדרך הישר והטוב לאנשים אשר המה כערכי ולהפחותים ממני, לנהגם על מי מבועי מים חיים, כאשר ראיתי ממורי והורי הקדושים אשר בארץ המה, הלא הם - אבי, הרב הגאון, מורנו הרב רבי אהרן שמואל קאידענאווער זכרוננו לברכה, ומשאר

רבותי גאוני ארץ, באשר ששמשתי ויצקתי מים על ידיהם, ומפיהם אני חי.

וגדולה שימוש תלמידי חכמים יותר מלימודה (ברכות ז, ב), שראיתי דרך הטוב והישר מרבי המובהק, הלא הוא החסיד הרב הגאון, מורנו הרב רבי יוסף, בהרב הגאון המנוח, מורנו הרב רבי יהודה יודל זכרנו לברכה, שהיה אב בית דין וריש מתיבתא דגליל דקהלת קדש מינצק, ולבסוף ימיו נתבקש בישיבה של מעלה בקהלת קדש דובנא רבתי, יכוננה עליון, אמן. ושתיתי בצמא את דבריו, כאשר אכתוב בחלק השני באיזה מקומם של שבחי"ם, ובאיזה פרק הן הם ממש דבריו, אך לפעמים הוספתי נופך משלי בדבריהם, ולפעמים חסרתי. וכדי שיהיו שפתותיהם דובכות בקבר, וכדי שלא אקח עמרה לעצמי, על כל פרק ופרק אתן תהלה למלפני ולמעבדני, ואשא עיני אל ההורים ומורים לקיים דברי רבותינו זכרונם לברכה (מגילה טו, א): כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם.

ואני תפלה בכל עת רצון, שכל מי אשר יראת ה' בלבבו, יקרא פעמים ושלוש בזה הספר, הנותן אמרי שפר, ולקיים אמרי שאני מזהיר ומזכיר קצת מצוות אשר האדם דש בעקביו, לקיים אותן בכל לב ונפש. כי אותן המצוות מונחים ממש בקרן זויות, ואין בני האדם נוהרין בהן, אמרתי לדבר נגד מלכים ולא אבוש.

והעתקתי הספר הזה גם כן ב"לשון אשכנזי", כדי שידעו יודעי בינה, וידי כל אדם יהיו שולטים בזה הספר, להבין ולהשכיל, כאשר עיניכם הרואות תחזינה מישרים אפס קצוהו בחלק זה, וכולו תראו בחלק השני. וסהדי במרומים, שלא היה בידי שום פרומה בתחלת הדפוס, ומהשמים עזרוני שגמרתי חלק ראשון, ותפלתי לאל חיי, שיגמלני חסד לגמור גם חלק שני, ואקוה לאל, שיגמר קודם חנוכה הבא עלינו לטובה.

על בן עושו חושו, ואל תחוסו על כספכם המעוטה לקנות מעמדי זה החלק, ויאירו עיניכם כשמש בצהרים. והמקים זה הספר, יזכה לראות בבנין ציון וירושלים.

כה דברי המעתיר, הכותב ברפיון ידים ובשכרון מתנים

הקטן צבי הירש

בן הגאון מוהר"ר אהרן שמואל זל"ה קאידענאווער

- לפרט קטן [שנת תס"ה]